

Mantă, pl. *mantale* s'a format ca cuvintele turcești cu *a* accentuat. Forma corectă ar fi fost *mantă*; v. El. slave 186; *bale* have este o formă plurală din sârbul *sale*, *sala* pl.; El. slave 7.

Sfârșind aceste cercetări nu lipsim a arăta dorința, ca d. H. să binevoască a scoate cât mai curând la lumină al 2-lea tom din studiile sale „Cuvente den bătruni“, care va cuprinde *negreșit observațiunile critice ale d-nului Hugo Schüchardt asupra întîiului tom*, ce n'au fost publicate, cu toate că erau vestite pe titlul și pe cuperta cărții într'un chip foarte vîzător.

D-nul Hajdău ne le făgăduiește cel puțin în precuvîntarea tomului I-ii, cu *multe adaosuri din partea d-sale*, încît putem să ne așteptăm într'adevăr la o lucrare filologică din cele mai interesante în mai multe priviri.

A. Cihac.

Maiu, 1879.

ADUNAREA ZEILOR.

(Θεῶν ἐκκλησία).

traducere după Lucian.

Iuþiter.

Nu mai cărțiți, o Zeilor! nu mai stați prin colțuri supărați, șoptind la ureche unul altuia, că primim la masă mulți oaspeți pe

care-i credeți nevrednici de ea. Fiindcă v'am convocat pentru aceasta, fie care din voi spue limpede părerea și pasurile sale. Haide, Mercur, fă proclamațiunea legală.

Mercur.

Ascultați! tăcere! cine voește să iee cuvîntul dintre dumnezeii, ce au drept după vîrstă? La ordinea zilei avem chestiunea despre împămîntenii și despre străini.

Momus.

Eu, o Iupiter! eu Momus, dacă-mi dai voie să vorbesc.

Iupiter.

Proclamațiunea îți dă drept; nu ai trebuință de voie.

Momus.

Voesc să spun că vîd, că unii din noi au o purtare ciudată. Nu le e de ajuns, că au trecut de la starea de muritori la cea de Zei; ei mai vor, ca robii și slugile lor să treacă de-o potrivă cu noi, crezînd că altfel își perd influința și mărirea. Voesc dar, o Iupiter, să vorbesc curat; altfel nu voi zice nimic. Toată lumea știe că limba mea e cam slobodă, că nu poate tăce nimic; eu zic tot, eu zic curat ce am pe inimă; nici frica, nici rușinea, nu mă pot face să-mi ascund gîndul. Pentru aceasta mulți mă privesc ca pe-o ființă nesuferită, de o fire sfădalnică, și mă poreclesc de acuator public. Dar fiindcă proclamațiunea-mi dă drept

să vorbesc, și fiindcă și tu, o Iupiter, imi dai voie să arăt părerea mea, voiu urma fără să ascund ceva.

Mulți dintre noi, cum am zis, nemulțămiiți că sunt admiși in adunarea noastră și șed la masă de-o potrivă cu noi, deși sunt pe jumătate muritori, au adus după dēnșii in cer o mulțime de slugi și de pehlivani, pe care i-am in scris pe nedrept in cadrele noastre; și acum acești venetici, derbedei, ieu parte la distribuțiunile de carne și la sacrificii, fără să fi plătit censul de împămēntenire.

Iupiter.

Nu vorbi in cimilituri, o Momus! vorbește lămurit; arată numele. Tu grăești intr'un chip nehotărit; muștrările tale se pot aplica fără osebite la unii și la alții. Un orator, care pretinde că e franc, nu trebuie să se teamă de a spune tot.

Momus.

Prea bine, Iupiter! ai dreptate să mă in demni, să vorbesc slobod. Tu faci ca un ade vărat Rege, ca un Domnitor cu inimă mare. Voiu arēta dar numele. Ei bine! acest fēt-frumos de Bacchus, această stărpitură de om, care nu e Grec nici macar de pe muma sa, nepoata unui oare-care Cadmus, neguțitorăș de la Syro-Phenicia, eată-l astăzi Zeu, și nu mai zic nimic despre mitra sa radicală, despre beția sa și despre manierele sale. Il vedeți cu toții cât e de mueratic, pe jumătate nebun, și pute a vin des de dimineată. El ne-au cărbănit aici un partid întreg, un

cor complect, ne-au făcut Zei pe Pan, pe Silene, pe Satiri, oameni proști, mai toți păzitori de capre, pehlivani cu fețe caraghioaze. Unul are coarne la frunte, picioare de capră și barbă de țap; altul e un bătrân pleșuv și cărn, trepădând calare pe un magar: e un Lydian. Căt despre Satiri, ei au urechile ascuțite, fruntea pleșuvă și cornuțe de ezi; ei sunt Phrygieni. Toți au cozi. Vezi ce fel de Zei avem!...

După toate aceste, mai avem oare drept să ne mirăm de desprețul oamenilor, când ei vėd Zei atât de monstruoși și atât de ridicoli? Nu mai zic nimica despre cele doue femei pe care le-au adus aice Silan; una e amanta sa Ariadna, ce și-au pus cununa intre stele; cealaltă e Erigone, fata lui Icarus, un țeran... Dar ceea ce e mai ridicul, o Zeilor, este că el ne aduce aice și pe cănele acestei Erigone, ca biata fată să nu fie măhnită că-i lipsește in cer acest dobitoc pe care-l iubea atât de mult... Această stare de lucruri nu e oare o batjocură, o faptă de bețivi, o glumă nedemnă? Oare să mai vorbesc și despre alții?...

Iupiter.

Să nu zici nimic, o Momus, despre Esculap și despre Ercules; vėd de mai nainte unde te duce vorba. Dintre acești doi, unul cel puțin vindecă boalele, și e mai demn decât mulți alții, ear celalalt, fiul meu Ercules, au căștigat nemurirea prin multe lupte. Nu-i acuza dar!

Momus.

Pre bine! Voiu tăcē despre dēnșii, ca

să-ți fac plăcere, o Iupiter, deși am multe de zis. Voiu aminti numai că ei au pe trup semne de arsură. Acum, dacă-mi dai voce să-ți vorbesc ceva cu franchetă, aş ave multe să-ți spun.

Iupiter.

Mie?.. îți dau voce; nu cumva voești să spui că și eu sunt un venetic, un derbeder?..

Momus.

Așa se zice la Creta, unde se arată chiar mormântul tău; dar eu nu cred nici pe creteni, nici pe locuitorii de la Egina din Achaia, care pretind că ești un copil înlocuit. Voiu trece la bănueli mai însemnate. Obârșia abuserilor, cauza nelegiuirilor introduse în Adunările noastre, ești tu însuși, o Iupiter, și relațiile tale cu muerile muritoare la care te cobori, când sub o formă, când sub alta. Noi stăm totdeauna cu frica în spinare, când te prefaci în taur, să nu te tae cineva la cășapie; când te prefaci în aur, să nu te iee un juvaergiu să te topească, și în loc de Iupiter, să ne pomenim cu un colliet, cu o brățea sau cu un cercel. Cu chipul acesta tu ai umplut cerul de toți acești Semi-Zei,—căci nu-i pot numi altfel. Și ce e mai glu-meț este, că aflăm deodată că Hercules au, devenit Zeu când Eurystheu care-i porunca, au murit; că vedem templul robului Hercules înălțându-se alături cu mormântul stăpânului Eurystheu. Bacchus e Zeu la Theba, iar frații sei, Pentheu, Acteon și Learc sunt oameni peritori de foame. Apoi din zioa decând tu, o Iupiter, prin petrecerile tale cu muritoare, ai deschis ușile la acești oa-

meni, toți Zeii au voit să te imiteze, și nu numai Zeii de parte bărbătească, dar ceea ce e și mai rușinos, chiar Zeii de parte femească. Cine nu știe istoriile lui Anchise, lui Tithon, lui Endymion, Iasion și ceilalți?. Dar lasă aceste la o parte, căci aş ave pre multe de vorbit!..

Iupiter.

Să nu spui nimica despre Ganymede, o Momus! m'aș supăra, de-ai atinge pe acest băet, vorbind despre familia sa.

Momus.

Dar să nu zic nimica nici despre vulturul care s'au băgat în cer, care se pune pe sceptrul tău regal, și mai că-și face găinațul pe capul tău?. Să nu vorbesc nimica despre densusul, ca să fac plăcere lui Ganymede? Dar Attis, Corybas, Sabasius, de unde dracu au răsărit aice? Cine e acest Mithras din Media, cu rochie persană, cu tiară, care nu știe un cuvânt grecesc? Când ei inchini un toast, nu înțelege. Scythii și Geții, văzând cu câtă ușurință acești oameni au trecut de Zei, nu-și mai bat capul cu noi, și se apucă de zeificat pe ori și cine, de pildă pe Zamolxe, un rob, scris în rolurile noastre, fără să știm cum s'au strecurat aice. Aceștia tot ar mai fi de suferit; dar tu, hei! Cap de căne, Egyptene, imbrobodit cu șervete, cine ești tu, prietene, și cum pretinzi că ești Zeu, de vreme ce urlă?.. dar acest taur impetritat de la Memphis? el este adorat, dă oracole, are preoți. Mi-e rușine să mai vorbesc de Ibis, de momițe, de țapi și de mii de alți Zei și mai ridiculi cu care Egyptenii

au cotropit cerul; mă mir, o Zeilor, cum răbdați a li se aduce jertfe de-o potrivă cu ale voastre, ba încă și mai mari. Tu, Iupiter, cum poți suferi coarnele de berbec, ce ți s'au pus pe frunte?..

Iup ter.

Intr'adevăr, e rușine cele ce ne spui despre Egypteni. Inșă, o Momus, toate aceste sunt embleme despre care nu trebuie să rîdem, când nu suntem inițiați.

Momus.

Pe legea mea, o Iupiter, trebuie să fie cineva inițiat în aceste mistere ca să știe că Zeii sunt Zei, și capetele de căni sunt capete de căni...

Iupiter.

Lasă în pace cultul Egyptenilor: vom vorbi altă dată. Ocupă-te despre alții.

Momus.

Să vorbim dar despre Trophonius, o Iupiter, sau și mai bine despre Amphiloc care fiind fiul unui scelerat ucigaș mamei sale, este așezat în rândul Zeilor și dă oracole în Cilicia, cu minciuni și prestidigitațiuni, pentru doi oboli. O Apollon, tu ai pierdut slava ta, de oare ce toate altarele au câte un șarlatan. La Olympia, statua atletului Polidamas vindecă de triguri; la Thasos, statua lui Theagene este tămăduitoare; la Ilion, se aduc jertfe lui Hector, și în Chersones, lui Protesilas. Astfel, decând suntem așa de mulți Zei, sperjurul și sacri-

legiul s'au înmulțit, am ajuns batjocura oamenilor, cu drept cuvânt.

Eată ce aveam de zis despre Zeii abuzivi, rău inscriși. Apoi ce mai sunt, aceste nume străine ce în fie care zi le aud pomenindu-se, despre lucruri care nici sunt nici pot să fie?... imi vine să rid, o Iupiter! Unde să fie oare *Virtutea* atât de lăudată, *Destinul*, *Fortuna*, nume ilusorii, fără noimă, născocite de căți-va filosofi stupizi?... Aceste nume se impun atât de mult celor proști, încât nici un om nu voește să ne mai aducă jertfe, crezând că, chiar de ne-ar jertfi zece mii de hecatombe, Fortuna tot va implini decretul Destinului și ceea ce au tors fusul Parcelor. Te-aș întreba inadins, o Iupiter, dacă ai văzut undeva pe *Virtutea*, pe *Natura*, pe *Destin*. Sunt sigur că și tu auzi adese pronunțându-se aceste nume în discuțiile filosofilor, și că strigătele lor trebuie să ajungă și la urechile tale, de nu ești surd. Aș pute să vorbesc mai multe, dar tac; căci cuvintele mele supără aice pe mulți ascultători; unii chiar mă șueră, mai ales acei pe care i-au supărat libertatea vorbei mele.

Ca să sfârșesc propun, o Iupiter, de în-cuviințezi, un proiect de *rezoluțiune*.

Iupiter.

Citește! este ceva adevărat în muștrările tale; trebuie să punem capăt acestor abuzuri ca să nu meargă mai departe.

Momus (citește pe tribună).

Rezoluțiune.

Adunarea convocată după lege în sesiunea ei ordinară, în a șeptea zi a lunii, fiind căr-

muitor Iupiter, președinte Neptun, Cestori Apollon, și Momus, fiul nopții, secretar, Sominul au sprijinit următoarea rezoluțiune.

Considerând că, un mare număr de străini, nu numai greci dar și barbari, nevrednici de a împărtăși cu noi dreptul de cetățeni ai Cerului, s'au înscris în apelurile noastre nominale și s'au strecurat, nu știu cum, printre Zei, îngreuind Cerul în așa chip, încât banchetul Olympului nu mai este decât o lae de zurbagii, o adunătură confusă de ființi neînțelese care vorbesc o mulțime de limbi deosebite;

Considerând că nectarul și ambrosia istovindu-se de aceasta mulțime de bători, începe a lipsi, încât ele s'au scumpit așa că un pahar costă o mină;

Considerând că derbedeii au mers cu obrăznicia până a usurpa locul vechilor și adevăraților Zei și a se pune în întâiul rând, împotriva tuturor obiceiurilor noastre naționale, și au pretenție de a li se aduce pe pământ cele mai mari onoruri.

Placă Senatului și Adunării poporului, a se convoca o nouă Adunare la Olymp, în solstiциul de eamnă, în care să se aleagă șapte Cestori, aleși dintre Zeii cei adevărați, trei din vechiul Senat din zilele lui Saturn și patru dintre cei doisprezece Zei, între care Iupiter. Acești Cestori nu vor intra în funcțiune decât după ce vor depune jurământul cerut de lege și vor jura pe Styx. Mercur printr'o proclamațiune va convoca pe toți acei care pretind că au drept să șadă în Consiliul Zeilor. Ei vor veni întovărășiți de marturi jurați și cu dovezi despre neamul lor, apoi ei se vor presenta unul câte unul înaintea Cestorilor, care după cercetare îi

vor declara Zei, sau îi vor trimite la mormintele și monumentele strămoșilor lor. Dacă în urmă vre unul din acești reprobați, respinși de cestori, se va prinde că intră în Cer, va fi aruncat în Tartar.

Fie-care Zeu nu se va mai amesteca de acum, decât de funcțiunea sa specială. Minerva să nu mai facă doctorii; Esculap să nu mai procească; Apollon să nu mai ocupe atâtea ministere totodată, el își va opri unul singur, rămânând numai prooroc, lăutar sau doctor.

Filosofii nu vor mai născoci vorbe fără noimă și nu vor mai bate câmpii după lucruri ce nu le pricep.

În toate templurile, pe toate altarele închinatelor din Zei ce se vor declara nevrednici de acest titlu, se vor da jos statuetele lor, și se vor înlocui prin statuetele lui Iupiter, a Iunonei, a lui Apollo, sau a vreunui alt Zeu; orașele lor însă vor pute să le ridice câte un monument pe mormânt, în loc de altar.

Acei ce ar refuza să se supue rezoluțiunii de față și să se presinte înaintea Cestorilor, vor fi condamnați în lipsă.⁴

Acesta este proiectul nostru de rezoluțiune.

Iupiter.

E foarte drept, o Momus! Pun la vot: acei care sunt pentru primirea rezoluțiunii, bine-voească a ridica mâna!—Dar ce ved? Sunt mulți în această Adunare cărora nu le place să ridice mâna. Nu face nimica... Poruncesc să se esecute rezoluțiunea îndată! Acum vă puteți duce. Când Mercur va publica proclamațiunea de convocare, veți re-

veni, inzeștrați de toate semnalamentele voastre și de dovezi, cu acte constatătoare despre numele taților și a mamelor voastre, despre triburile și patriile de unde sunteți, și de dovezi cum și pentru ce fapte v'ați făcut Zei. De nu veți destoinici să aduceți aceste dovezi, Cestorii nu vor mai lua în samă că posedați astăzi templuri pe pământ și că treceți de Zei în ochii oamenilor.

Alex. Papadopul Calimah.

POESII.

ODA LUI MORFEU.

Morfeu, Morfeu fericite! ai datină cerească,
Să 'ngăni cu visuri blânde făptura omenească!
În noapte tănuită năluca-ți trecătoare
Spre lumi de fericire, p'aripele-i ușoare,
Ne ia în sbor cu dânsa, și 'n brațe-i legănați,
Cu doruri și speranțe suntem incununați.

Și cine oare 'n viață, în dulcea rătăcire
A unui vis fericite de tainică iubire
N'a suspinat adesa chemându-te cu dor,
Să-l ispitești în somnu-i, fantastic sburător?!

Așa și eu acuma, te chem în miez de noapte,
Să-mi ispitești ursita cu dulci și blânde șoapte;
Să-mi dai un vis fericite din choru-ți strălucit,
Un vis de desmerdare, de dor și de iubit,
Pe aripele cărui sburând ușor, ușor,
S'ajung l'a mea iubită de care mor de dor!

LA.....

Dintre nori sburând ca gândul, jerbii dese de scântel
Luminează codrul tainic, unde ploaia ne-a gonit;
Ear la fiacăra cerească eu citesc în ochii tăi,
Că adânc într'al tău suflet arde dorul de iubit...
Eată vijelia dusă de vârtejul nebunatic,
S'a'necat în fundul lumii; cerul s'a inseninat!
Dar privirea-ți arzătoare din cel codru singuratic
Câte vijelii nebune ici în pept n'a ridicat?

AD CHLOEN.

Tu Chloe, fugi de mine, cum fuge-o căprioară
Pădărită, prin pădure, pe mama sa cătând,
Și care la tot pasul de frică se 'nfioară,
Privind la codrul tainic său vântul ascultând.

O frunză ce se mișcă de boare legănată,
Șopărla smălțuită, în earbă furișată,
O fac să-i bată peptul și ochii așintesc,
Ear tremurând genunchii se 'ndoae și slăbesc!

Și totuși, Chloe dragă, eu nu alerg la tine
Ca leul din pustie, ori tigru încrunțat
Să te sfășilu; de mamă mai mult dar nu te ține,
Căci ți-a venit și vremea, să-ți cauți un bărbat!

Horatius - Cartea I, oda XXIII

AD LYDIAM.

Ah! Lydio, când te aud vorbind neconținut
De brațul alb al lui Telef, de gātu-i rumenit,
În peptul meu muncit de dor, un foc cuplinit s'a-
prinde
Ș'o ură neagră de venin, ființa imi cuprindé
Și mințile perdute-mi sunt, obrații se pălesc,